

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

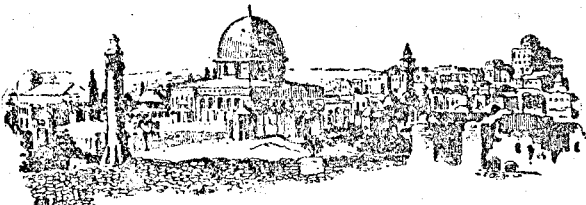
Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Mi legyen az emberiség bölcsője ?

Mikor a nagy háborúnak vége lett, a győztes hatalmak azt hitték, hogy Törökországgal is végkép számolhatnak. Egy darabjából meg akarták csinálni független *Örményállamot*; másik darabját, *Szíriát* függetlennek nyilvánították, északi részét francia, a délit angol védelem alá helyezték s elhatározták, hogy itt elujtítják a közel kétezer esztendeje szünetelő *Zsidó Államot*.

Jeruzsálem mai látóképe

Az európai török birtokokat *Görögországnak* szánták, csak éppen a fővárost, Konstantinápolyt hagyták meg egy kis darab környékkel a szultánnak, de olyan kikötésekkel, hogy valójában ott is az angol, meg a francia s némileg az olasz lett volna az ur s a szultán inkább csak megtűrt, de nem szívesen látott vendég. Ugyancsak *Görögország* kapott volna egy hatalmas darabot a kisázsiai tengerparton, a nagy jelentőségű *Szmirna* városával, melyet már ismertettünk. Végül a Birodalom legkeletebbi szélén, a Tigris és Euphrates folyók közén, angol védelem alatt, felujtították a független iráki vagy *asszír*-királyságot, amelyről már 2500 esztendővel ezelőtt azt hitték, hogy végképen meghalt.

Nem lehet mondani, hogy a töröknek semmi sem maradt volna. Hagytak neki is egy jókora területet: életre keveset, halálra sokat; hatalmas sós tavakat és kiszáradt sósó medencéket, égbenyuló sziklákat, egy-egy keskeny folyóvízgyeret. Nehány millió ember itt is

ellengett lengett volna, ami ellen már csak azért sem lehetett volna kifogást emelni a győzőknek, mert a szerződés gondoskodott róla, hogy ezek munkájának gyümölcse is jó formán mind a győzteseknek jusson.

Csakhamar kitűnt azonban, hogy gazda nélkül csináltak számadást, mert a töröknek esze ágában sincs elfogadni az ilyen szerződést. Legelőbb a franciák jöttek reá, hogy az ő érdekeiknek jobban megfelel, ha jobban vannak a törökkel, s nemcsak követeléseiket szállították le alaposan, hanem titokban még kezükre is dolgoztak. A bolsevizmus által marcangolt, de azért — vagy éppen azért — még mindig félelmes Oroszország számításaiba jól belevágott a nagy hatalmak ellen elkeseredett szomszéd és szintén támogatta azt. A görögök volnának megmondhatóinak, hogy mit ért ez a támogatás, mert hiszen őket verték ki a már birtokba vett, sőt kevésnek is tartott területekről.

Mikor ennyire jutott a dolog, az európai nagyhatalmak: Anglia, Francia- és Olaszország új béketárgyalásra hívták a törököket a gyönyörű svájci városba Lausanne- (olv. Lozán)-ba. Amíg csak a görögök bóréről volt szó, addig simán mentek a tárgyalások. Franciaországnak tetszett, hogy az angol-barát görögök telhetetlenségükben elvesztik azt is, amiről azt hitték hogy már az övék; Angliának sem nagyon fájt emiatt a feje, bár a görögöket kétségtelenül ő biztatta; Olaszország szeretne néhány szigetet megkaparintani, s ezen túl nem sokat törődött a dolgokkal. Az *örményekért* sem nagyon aggódik már senki, bár azok kénytelenek voltak tömegesen neki vágni a nagy világnak, s — mint most 6—700 esztendeje — Bulgáriában, Romániában és Magyarországon keresnek menedéket.

Ujzsídóország is csak papíron van meg. Gazdag amerikai és angliai zsidó-bankárok vétették be a békeszerződésbe ezt az új államot. A világ zsidóinak egy része egy pillanatig sem vette komolyan; ezek

azok, akik már teljesen európaiasodtak. A gazdagoknak érthetően semmi kedvük odamenni, műveletlen földet törni termékenyvé. Legfeljebb öregségére kívánczik egyik-másik a szentföldre, hogy az itt összegyűjtött vagyonából ott élje le hátralevő napjait, vallásos elmerülésben, ősei földjén társalogva ősei istenével. Mindameillet akadt a szegényebb zsidóság közt elég, aki hajlandó volt visszatelepedni. Gazdag hitsorsosaik pénzzel és befolyással segítették őket céljaik elérésében. Odaérkezve azonban igen barátságtalan fogadtatás várt reájuk, különösen a nagy többségben levő mohamedánus arab lakosság részéről. Tudni kell u. i., hogy az egykori Zsidóországban sokkal kevesebb zsidó él ma, mint egyedül Budapesten. Csak a fővárosban, Jeruzsálemben vannak még többségben a zsidók, bár itt is minden száz lakós közül 25 nem zsidó. Így aztán *Ujzsidóország*nak nem valami kecsegtető kilátásai vannak, ámbár Törökország teljesen belenyugodott elvesztésébe s ott Anglia volna a gazda.

Tulajdonképen tehát csak a Tigris és Euphrates közén felujított iráki vagy asszír királyság, amint általánosan hívják: *Moszul* területe felett folyik a vita. Más alkalommal részletesen szólunk róla, hogy miért ragaszkodik ahhoz Anglia és miért nem akarja átengedni a török?

Moszulban ugyanis az angoloknak nem a föld kell, hanem ami a földben van. De ugyanerre fenik fogukat az amerikaiak is. A töröknek tehát, amikor a hatalmas Angliával szembeszáll, nemcsak Franciaország már nem is nagyon titkos támogatása van biztosítva, hanem csendes társa Amerika is. Ezek ugyan nem fognak neki fegyveres támogatást nyújtani, de vannak eseeik, mikor nemcsak katonasággal lehet jó szolgálatokat tenni. Egyébként majdnem bizonyos, hogy a katonai támogatást Oroszország fogja szolgáltatni, mert ez minden alkalmat megragad, hogy Angliát gyengítse, ahol csak lehet, s ahol általában zavart lehet csinálni a régi gazdasági rendszerekben, szívesen jár közben.

A Tigris és Euphrates folyók közéneke különben nagy történelmi múltja van, olyan, amilyenhez fogható talán egyetlen darab földnek sincs. A tudósok itt keresik a bibliai *Paradicsom-kertet*, vagyis az emberiség bölcsőjét. S ha még meg nem is találták, sok biztos nyomuk van. Így biztosan megállapították, hogy a Folyamköz az emberi művelődés eddig ismeretes legrégebbi helye. Földjén ma nem terem annyi sem, hogy nagyon gyér lakosságát ellátni tudná. Az esős időszakban mindent víz borít, áradások, kiöntések járhatatlanná és természetesen művelhetetlenné teszik a földet. Mikor vége van az áradásnak, a mélyedésekben visszamaradó pocsolók mindenféle betegségek, elsősorban a maláriának melegágyai s ezért messziről elkerül az ember. Aztán jön a több hónapos szárazság és kiszá-

ritja a lelkét is a földnek. Növényzetnek, pláne ha növényzetnek, óriási területeken nyoma sincs. Egy zöld foltocska nyujt enyhet és menedéket a vándor. A siralom-völgyéből menekül ember és állat egyaránt.

De nem mindig volt ez így. Még ezer esztendővel ezelőtt is egészen másként volt s még másabban e 6—7000 esztendővel, mikorra visszavezetnek legrégebbi emlékeink. Akkor a sumirok és akkádok népei voltak a Folyamköz urai. Mindketőnek írott emlékei is maradtak reánk. Persze nem papírosra írva, hanem agyagtáblákba vésvé. Az utóbbiakról tudni kell, hogy a nyers agyagtáblákba vagy agyaghengerbe bekarcolták a szöveget s azután az anyagot kiégeték. Így aztán elszakíthatatlan „könyvekre“ tettek szert. Még ezer ilyen agyagtábla maradt reánk. Sokáig nem vették semmi hasznát a felfedezők ezeknek az iratoknak, mert nem tudták olvasni. Írásjegyeik ugyanis egészen mások, mint a mieink s ékalaku bevéséseknek kiemelkedően való csoportosításából állanak. Most száz esztendeje sikerült Grotfend György német tanárnak néhány írásjelet megfejtenie. Az ő nyomdokain haladva 50 esztendő alatt egy sor tudós mind több és több írásjegyeket a jelentését hámozta ki, míg végre mintegy 274 jegy értelmét megismerték s mintegy hetven esztendeje az azzal foglalkozó tudósok folyékonyan olvasni sák az ékirásos szövegeket. Néhány magyar tudós is elsajátította ezt a meglehetősen nehéz tudományt. Egyik a marosdécsei származású debreceni egyetemi tanár, dr. *Varga Zsigmond*, épen erdélyi ember. A tudományra készült aranyosrákosli születésű *Balázs* is, kít azonban sikeres munkája mellől elvált a világháború s abban el is pusztult. Mindketten szegény kiscgazda szülők gyermekei.

Ezekből az olvasmányokból megtudjuk, hogy a világ legrégebbi művelt népének nyelve a ma is beszélt nyelvek közül a miénkkel és annak rokonaival rokonan legteleg hasonló tulajdonságot mutat. Vannak történelmi gazdasági és tudományos feljegyzések. Jól értették a csillagászatot, a mérnöki tudományokhoz és a szaktudományokhoz. A csillagok járását pl. épen olyan pontosan ki tudták számítani, mint a mi csillagászaink; persze csak a szabad szemmel láthatókat. Gyönyörű költészek voltak; kivált a vallásos tartalmuak: zsoltárok, himnuszok (dicséretetek) szépek, magasan szárnyaltak. Nagy gondot fordítottak a földművelésre s földműveléssel öntözéssel tették termővé.

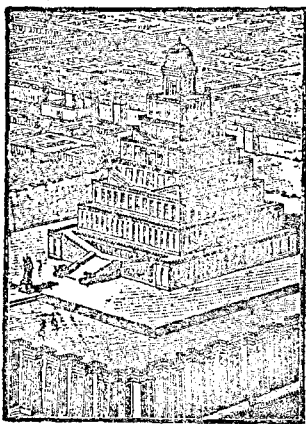
Nagyszerű csatornáikat mintegy ezer esztendővel ezelőtt pusztították el az Ázsia belsejéből ideözönlő mindegyikféle török népek azért, hogy az ott lakó népek gazdasági erejét meggyöngyítsék, tönkretegyék. Nagy zakodottságukban elfelejtették, hogy a hódító, mikor meghódított területet tönkretesz, végeredményben maga jövődjének gyökereit vágja ki. Máskor és

is történt hasonló. Most aztán terméketlen pusztáz az egykori Paradicsom.

A tudósok azonban nem elégedtek meg az irott ékekkel, hanem ásatásokat is rendeztek, hogy az egykori és a Bibliából is jól ismert városok romjait járják. Így találták meg az egykori hatalmas és gyönyörű fővárosnak, Babylonnak vagy Babelnek romjait. A város neve annyit jelent, mint Isten kapuja. Az ásatások eredményei közül mindenkit érdekelhet az, hogy megtalálták a Babel tornyát, Marduknak, Babylon fő-

Marduk,
Babylon főbálványa.

Babyloniai templom.
(„Babel tornya“)

enének templomát, amelyhez hasonló több is van ma a vidéken. A megtalált falmaradványok és följegyzések alapján nemcsak azt tudjuk megállapítani, hogy a tornyok milyenek voltak, hanem azt is, hogy mire szolgáltak? Mi is bemutatjuk a képét, rendeltetéséről pedig megállapították, hogy templom volt.

Szárnyas bálvány.

ban az időben a zsidók voltak az egyedüli nép, mely nem csinált Istenről bálványokat; a második rancsolat is épen azért tiltja ezt, nehogy a szomszédoktól ellanulják. A babyloni főisten bálványképét is

bemutatjuk. Az istenek szobrát kőből csinálták s azt arannyal ezüsttel borították; ha tehették, szinaranyból vagy szinezüstből öntötték az egészet. A tempiom arra szolgált, hogy abban az Isten szobrát elhelyezzék; ők azt mondták, hogy az Istenség ott lakik, tehát a templom Isten háza. Valójában azonban úgy érezték, hogy a szobor csak mása az Istennek, aki a maga testi valóságában a hetedik mennyországban lakik. Ezért a szobor házának is *hetemeletes* alapzatot építettek úgy, hogy az egyik emeletről a másikra menedékes oldalfeljárókon lehetett eljutni s mindenik emelet keskenyebb volt az alatta levőnél. Minden emeletet más-más színű égetett és mázas cseréppel borítottak; olyanokkal, amilyenekkel a konyha falát szokták kirakni, vagy amilyenből a cserépkályhák készülnek. A legalsó fekete volt, a következők színe: fehér, sárga, kék, vörös, ezüst-szürke és arany. Legfelül emelkedett a díszes Istenháza, telerakva minden drágasággal és díszel, amivel csak ember rendelkezhetik.

És mégis elpusztult; el kellett pusztulnia, mert emberi alkotás volt. A Biblia azt mondja, hogy építésénél egyszer csak össze-vissza kezdtek beszélni az emberek, nem értették meg egymást. El kellett széledniük szerte a világba. Gyönyörű jelképes beszéd, melyet a mi korunkra s épen a Lausanneban folyó béketárgyalásokra is alkalmazni lehet. Most is a békéről beszél mindenki, de mást ért alatta egyik is, a másik is. Az angol azt követeli a töröktől, hogy adja át neki Moszult, mert csak úgy lesz béke; a török meg ragaszkodik hozzá, mert az övé volt eddig s azt akarja, hogy az legyen ezután is. Az emberek más-más nyelveken beszélnek, mert megszállta őket a Gonosz s nem engedi, hogy megértsék egymást; akitől építőanyagot kérnek, az fegyvert nyújt, a békére szomjazónak mérget adnak.

Nagy szerencséje lesz a világnak, ha végre mégis megértik egymást s nem lángol fel új harc az emberiség bölcsője felett. Mert egy ilyen fellángolás nagyon könnyen tűzbe borítaná ismét az egész világot. Eredménye kiszámíthatatlan volna, csak a végtelen szenvedés, a halálos nyomoruság volna elmaradhatatlan. Mint annak idején a szétszóródott emberiségnél...

Dr. Buday Árpád.

A LEGIZLÉSEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Nehéz idők.

Az országgyűlés a legközelebbi időkben megkezdzi az új alkotmány tárgyalását. Az ellenzéki pártoknak az a véleményük, hogy az országgyűlésnek nincs joga arra, hogy egy ilyen alapvető fontosságú törvényt tárgyaljon. Nincs joga, mert nem törvényesen jött létre, hanem erőszakkal, a választási eljárás megsértésével és kijátszásával. Ez a Magyar Párt felfogása is, s helyességének bizonyítására elég arra hivatkozni, hogy csak három magyar képviselő van az országgházban, hol ha a választás törvényesen és igazságosan folyt volna le, legalább husz képviselőnek kellene lenni. Éppen ezért az ellenzéki pártok azt határozták, hogy csupán tiltakoznak az ellen, hogy a törvénytelenül alkotott országgyűlés letárgyalja az alkotmánytörvényt s azután kivonulnak az országgházból.

Ez természetesen nem fogja akadályozni a kormányt, hogy pártjával az új alkotmányt el ne fogadtassa. Ez az alkotmány pedig, amint már ismert tervezetéből kitűnik, reánk, magyar kisebbségre nézve nem megnyugtató. A kisebbségi jogokról egyáltalában nem rendelkezik, azokat nem biztosítja. A kisebbségi jogok külön biztosítása lehetetlen — így szól a hivatalos magyarázat — mert ez által a kisebbségi nemzetek kedvezőbb helyzetbe kerülnének az államalkotó román nemzetnél. De szükségtelen is ez a külön biztosítás, mert az egyenlő állampolgári jogok megadása által a kisebbségek minden érdeke így kellően meg van oltalmazva.

Őszintén megvalljuk, hogy az, amit mi kívánunk, semmi egyéb mint a teljes polgári egyenlőség és megleszünk elégedve, ha ez a gyakorlatban való életre válik. Most azonban, a mai körülmények között nem is sok reményt látunk erre.

Alig van nap, hogy iskolák bezárásáról ne értesülnénk, pedig iskoláink fentartásával mi valójában az állam feladatait mozdítjuk elő és terhein könnyítünk.

Az elmúlt hetekben, csaknem egyidőben, Kisküküllőből, Szolnokdobokából és a Kalotaszegről érkeztek egyforma és meg nem cáfolt hírek nem indokolt letartóztatásokról és csendőri bántalmazásokról.

Sepsiszentgyörgyről még az elmúlt év őszén kiutasított a prefektus egy odaváló tisztességes magyar polgárt. Felettes hatósága megígérte a sérelem orvoslását, mindez azonban nem történt meg, sőt a prefektus azóta kiutasította az illetőnek családját is.

Nem szabad feltételeznünk, hogy min a kormány akarata szerint történék, de történik, napról-napra.

Ezért kívántuk és kívánjuk mi kisebb jogaink kellő biztosítását, hogy legyen biz és határozott védelmünk magában az alkotmányban.

Ugy látszik, ez a kívánságunk ma meddő marad. De ezen ne csüggedjünk, s simuljunk egymáshoz még nagyobb összefelé tással, még nagyobb szeretettel s ártatlansággal tudatában várjuk a jobb belátás bizonyos jövőre idejét.

KÜLFÖLD

A hét eseményei.

A nyugati tüziszek: a Ruhr-vidék, nem is kőledik a kialvás felé s már Keleten is új tüzeket é a népek natalmi elvakultsága. A lausannei konferen megbukott s ezzel újra fenyegetővé vált a görök-tör háboru kttörése. Laussannében elsősorban olyan tétéleket szabtak a törökök elé, amelyek az angol érdekeit akarták kielégíteni. A török delegáció, amely élén a nagytehetségű, fiatal, erélyes Ismed pasa

nem fogadta el a föltételeket. Ezzel a törökök nag mértékben magukra böszítették az angolokat. Így me eshetik, hogy az új háboruban a törököknek az egyes görög-angol haderőkkel kell megmérközniök.

A törökök és angolok között különben nemes Konstantinápoly körül, hanem Kisázsia belseje fölt sulyos viták dulkan. Ezekről nagyon tanulságos messzetekintő összefoglalást ad egyik kiváló törté tudós munkatársunk az első cikkben. Csakugyan ar van szó, hogy ki-é legyen az emberi művelődés b

csője, a bibliai szent föld, az ő nagyértékű természeti kincseivel?

A törökök helyzetét persze nagyon megnehezíti, hogy egy akkora világhatalommal kell szembeállniok, mint Angolország. Ne feledjük azonban, hogy az angolok számára is veszélyes kísérlet Törökország megtámadása, mert ázsiai és afrikai gyarmataikon rengeteg mohammedán vallású nép él, amelyekre a legrosszabb benyomást fogja gyakorolni, ha vallási központjuk, a kalifa lakóhelyét: Törökországot megtámadják.

És a törökök oldalán minden jel szerint ott lesznek az oroszok, akik kérelhetetlen ellenségei az angoloknak. Nem nehéz tehát belátni, hogy megint olyan nagyarányú ellentétek tornyosulnak a békés megértés útjába, mint amilyenek 1914-ben a világháború kiöréséhez vezettek.

Egy nagy különbség mégis van és ez az, hogy az emberek most mégsem rohannak olyan vigan a tűzbe, mint a világháború kitörésekor. Ha tehát a megértés nem is nagyobb mostan, de a félelem mindenestre nagyobb és talán ez fogja megakadályozni, hogy a vér Nyugaton és Keleten újra patakokban omoljon.

A hét fontosabb híreit az alábbiakban közöljük:

Poincaré új háborút jósol. A francia miniszterelnök kijelentette, hogy a Ruhr-vidék megszállásánál sokkal sulyosabb sebei támadtak a békének. Ilyenek az orosz-szovjetek fegyverkezése, a lausannei konferencia csődje. A törökök lázasan készülnek az új háborúra s velük szemben az angolok is új csapatokat hajóznak ki. Az oroszok fegyverkezését londoni táviratok is megerősítik. Az orosz hadseregpáncsnokok rendeletet kaptak, hogy csapataikat állítsák hadilábra. Ez azonban Ludendorff szerint legfőlebb májusra történhetik meg.

Egy bukaresti távirati iroda jelentései. A Rador bukaresti távirati iroda francia lapjelentésekből megállapítja, hogy a Ruhr-vidéken a németek sikeresen ellenállnak a franciáknak. A vasutasok itt-ott életüket is kockára vetik, hogy kormányuk parancsait teljesíthessék. A koblenzi állomáson a franciák tízemen három német mozdonyt le akartak foglalni. A német vasutasok erre a mozdonyokat Németország belseje felé indították és gyorsvonati sebességgel átvágtak a franciák gyűrűjén, úgy, hogy sehosem tudták őket feltartóztatni. Hogy hasonló esetek ne ismétlődhessenek, a franciák a megszállott terület határán a síneket 300 méter hosszúságban fölszedték.

Bécsi lapok hírei. Az az ideges nyugtalanság, amely Európa népeinek lelkét elkölti, legélesebben tükröződik a bécsi sajtóban. A leu értékének zuhanását is nagyon messzemenő és kalandos magyarázatokkal kísérik a bécsi újságok. Azt írják ugyanis, hogy Románia háborús készülődésével csak látszólag irányulnak Magyarország ellen, valójában Oroszország ellen folyik a

fegyverkezés, mert Oroszország a német-francia küzdelmet valamelyik szomszédjának a megtámadására akarja felhasználni. Ennek a bécsi föltevésnek a megcáfolása már meg is történt. Duca külügyminiszter ugyanis a kamarában kijelentette, hogy a román kormány Oroszországgal békefegyverezést kezdett, amelyek jó sikerrel kecsegtetnek. Egy másik bécsi hír szerint közelebbről Németországból 200 ezer löfegyvert szállítottak Oroszországba. — A nagy fegyverszállítást állítólag Svédországon keresztül hamis árubevallással juttatták Moszkvába. A magunk részéről azt hisszük, hogy a bécsi híradásokat ezekben az izgalmas időkben nagy kétkedéssel kell fogadnunk.

Szakadozó kötelékek. A lausannei konferencián Franciaország nyíltan Anglia ellen foglalt állást és a törökök pártjára kelt. Ez a magatartás nagy felháborodást keltett Angliában. Egyik angol újság kifejezése szerint a franciák fölrobbantották az antantot és ők azok, akik új háborúk magvát hintették el.

Magyarország külpolitikai helyzete. Amint ismeretes, a szomszédos államok Magyarországot háborús készülődésekkel gyanúsították meg. A vádak a kormány a külföldi ellenőrző bizottságok tagjai által megvizsgáltatta és megcáfoltatta. Ezzel azonban a szomszédok ellenséges magatartása nem szűnt meg. Benes cseh miniszterelnök ugyan engedékeny hangú kijelentéseket tett utóbbi nagy beszédében, de csak azután, hogy egy csomó szemrehányással és fenyegetéssel illette Magyarországot. Ugy látszik, hogy a kisantant újabb támadása akkor fog elkövetkezni, mikor Magyarországra kiróják a hadisarcot. A kisantant arra az esetre, ha Magyarország nem fizetne, katonai beavatkozással fenyegetőzik a franciák példája szerint. A nehéz külpolitikai helyzetben nagy szükség volna a magyar pártok egyesülésére. Történnek is kísérletek az egység megteremtésére, de a tulzók itt is, ott is megzavarják a békés közéletet. A szocialisták is hangoztatják hazafias érzésüket, de olyan követelésekkel állanak elé, amelyek a nehezen megteremtett és fönntartott közrendet rövidesen fölborítanak, viszont másoldalon az Ébredő Magyarok is nem egy meg gondolatlan lépésre ragadtatják magukat. Behlen gróf miniszterelnök a mérséklet politikáját képviselő s remélni lehet, hogy a szükség pillanatában meg fogja találni mind kifelé, mind befelé a nemzet egységének útját.

A „Glausch“-féle „Haematicum“ aromaticus vas- és mangán elixir

a legnevesebb orvosok által ajánlva

vérszegénység, sápadtság,
étvágytalanság és gyenge
testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! Napjában étkezéskor vagy azután 1–2 evőkanállal. Gyermeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

HÍREK

Áldozatkészség. Azon derék és lelkes községek sorába, amelyek az egyházi adót megszavazták, örömmel sorozzuk be Udvarfalva, Hagymásbodon és Várhegy községeket. Ezeknek református gyülekezetei nemrégiben önkéntesen ajánlották meg a rájuk eső kegyeletes adót.

Bezáríták az egyetemeket. Azt lehetett remélni, hogy a karácsonyi szünet alatt teljesen elalszanak a zsidóellenes tüntetések. Sajnos, éppen az ellenkezője történt, az összes román egyetemeken felújultak az antiszemita tüntetések és itt-ott súlyos kimenetelű összecsapásokra vezettek. A közoktatásügyi miniszter bizonytalan időre az összes egyetemeket bezáratta.

Mennyiért lehet külföldre táviratozni? Február elsejétől kezdve Magyarországra, Csehszlovákiába, Jugoszláviába és Lengyelországra szóló táviratoknak minden szaváért 6 leu 50 banit kell fizetni. Ausztriába, Németországba és Olaszországba szóló táviratok szódija 8 leu 75 bani és a Franciaországba küldötték szódija 11 leu 20 bani.

A rokkantak figyelmébe! A Rokkantügyi hivatal 417—1922. sz. átiratában tudomására hozza a hadirokkantoknak, hogy akik valamely elvesztett végtagjukat (kéz, láb) művégtagokkal óhajtják helyettesíteni, jelentkezzenek a kolozsvári Honvéd-utcai orthopéd kórházban, hétköznapokon d. e. 11 és 12 óra között. Azoknak a rokkantaknak, akiknek vonattal kell Kolozsvárra utazniuk, az illetékes hadkiegészítő parancsnokság a rokkantigazolvány alapján ingyenes vasuti jegyet ad ki. Az orthopéd kórház ez uton adja a rokkantak értésére, hogy az intézet sem szállást, sem ellátást nem ad, tekintettel, hogy a rokkantaknak mindössze két-három napot kell kórházban időznie.

Eljárási az ellenzéki képviselők ellen. Az ellenzéki képviselők tudvalevően azzal tüntetnek a Bratianu-kormány ellen, hogy nem vesznek részt a parlamenti tárgyalásokon. A képviselőház elnöksége ezért az ellenzéki vezetőemberek képviselőiségét megakarja szüntetni. A nemzeti párt egyik vezérének, Vajda Sándornak a mandátumát már meg is semmisítették. Az ellenzéki pártok legújabbban tömörülnek a kormány ellen.

A bukaresti Erdélyi Segély Iroda most küldte meg az elmúlt esztendő tevékenységi kimutatását. Ezen kimutatás szerint, leszámítva a tömeges munkás elhelyezési ügyeket és a személyesen adott információkat, különböző ügyekből kifolyólag 1857 ügyben járt el sikeresen. A segély iroda Tőkés Ernő ref. esperes vezetése alatt Bukarestben Srt. Caragiale 15. szám alatt működik. A hozzá fordulónak a legméltányosabb árák mellett áll rendelkezésre. Lelkiismeretes pontossággal intézi el az oda juttatott kéréseket, bármint ügyben közvetít és a személyesen hozzá fordulónak a legszívesebben nyújt utbaa igazítást és felvilágosítást. Felkérjük magyar testvéreinket, hogy adandó alkalommal ügyes-bajos dolgaikban bizalommal forduljanak ezen segély irodához.

Ismét megindul az orosz hadifogoly-akció. Hiteles helyről szerzett értesülésünk szerint a magyar kormány néhány napon belül *Jungerth* Mihály dr.

miniszteri osztálytanácsost, a nagyszerű hadifogolyakció megszervezőjét és vezetőjét ismét kiküldi Rigába. A magyar kormány Rigában követséget létesít és leendő országi magyar követé *Jungerth* Mihályt nevezi. *Jungerth*nek alkalma lesz tehát Rigában a hadifogolyakciót tovább folytatnia. Kétségtelen, hogy *Jungerth* újabb megbízatása folytán — ismét a rabmagyarcsoportjait juttatja vissza családjaikhoz. A rigai magyar követség ideiglenes címe: Riga, Ba-tei Boulevard. Aki azt hiszi, hogy hozzátartozója még orosz hadifogságban sanyalódik, az írjon erre a címre, írja meg fogoly pontos adatait és kérje az újabb kutatást. Megkereséseket az *Ellenzék* szerkesztősége is szívesen továbbítja.

Élet falvainkban.

A vajasdi ifjuság 1923. november és december hónapokban minden héten egy vallásos és ismeretterjesztő estélyre gyűlt össze az iskolában, hol lelkész és kántortanító előadásait figyelemmel meghallgatták, vidám éneklés és beszélgetés után oszlottak szét. Ezek kívül komoly, alapos betanulás és többszöri próba után előadta az ifjuság karácsony másodnapján a „Falrosszát”. Az előadás a komoly előkészülethez méltó volt, természetességével, elvenségével igaz gyönyörűséget nyújtott a nézőközönségnek. A szép anyagi és erkölcsi siker a legszebb és legkedvesebb jutalom ugyan a szereplő ifjuságnak, mint a vezetőségnek s főképpen *Soós Bálint* ref. kántortanítónak, aki a szerepek betanításának kitartó, nehéz munkáját lelkiismeretes gondossággal végezte.

A siménfalvi Dávid Ferencz Egylet az ifjusági Egylet közreműködésével karácsony másodnapján felekezeti nyelven sikerült *Petőfi* estélyt tartott az Ifjusági Otthon nagytermében. E lélekelmélő estélyen ott volt és ünnepezt a falu apraja-nagyja felekezeti külömbőség nélkül. Önkéntes adakozásból közel 1500 leu gyűlt össze, bizonyosságául annak, hogy a közönség nemcsak érzelmenként, hanem anyagi erejével is adózik a hatalmas nemzeti költő emlékének. Az ünnep sikeréhez szerepléseikkel nagyban hozzájárultak *Pál Dénes* unitár. lelkész (megnyitó beszéd), *János József* ig. tanítónő (szóoló énekszám), *Elekés Béla* földbírókos (felolvasás), *Bálint András*, *Marosi Berta* Vári Póli, *Györke Domokos* (szavalaikkal), *János József* és *Biró Lajos* tanítók vezetése mellett az ifjusági dalkör *Petőfi* dalok éneklésével.

A kisbacsoni ref. egyházközönségben élénk egyházi élet folyik. A vezetőség éber figyelme mindenre kiterjed. Jan. 13-án *Petőfi* szellemének áldozva nagy szabású ünnepély volt.

Ez alkalommal *Tompa Zsigmond* lelkész rövid tartalmas megnyitója és felolvasása után a gyermekkor Szakál A. tanító vezetése mellett előadta „Egész uton hazafelé” című dalt. *Benkő József* *Petőfi* költészetét ismertette, miközben az illusztrációnak beleszólt költeményeket szavalták a helyi tanulóifjuság tagjai. Itt különösen szépek voltak *Vida András* theologus és *Benedek Boriska* VII. g. o. tanuló szavalaik. A közreműködő k. tanítók gyönyörűen jelenítették meg a „Juhász legény” és „Füldik a holdvilág” c. dalokat. Ez ünnepély a ref. felekezeti iskolának 500 leut juttatott. Elismerés a lelkes vezetőségnek.

HÁZI PATIKA.

Irta: Dr. Péter Béla.

Mikor én utoljára elbucsuztam boldog édes anyámtól, ő nekem ezeket mondta: „Fiam, légy becsületes, lelkiismeretes és becsüld meg mindenek felett az egészségedet.” Ezeket a szavakat adta ő nekem utavalóul, ezekkel indultam el önálló életpályámra. A fiatal ember még nem tudja egészségét megbecsülni, mert hiszen a fiatalság sokat, sokat bír el. „Fiatal korunkban mindnyájan sokat vétkeztünk egészségünk ellen, de a fiatal szervezet kiépüli. Csak a mikor az ember már egy-két súlyos betegségen átesett, akkor kezdi az egészségét megbecsülni. Az egészség megóvásához már tapasztalat kell. Aki félti az egészségét, az lassacskán megtanulja azt, mi árt neki és mi használ az egészségének. Itt is hall valami jó tanácsot, ott is tapasztal valamit és így lassacskán összegyűjti azokat az ismereteket, amelyek az élet megbecsülésére és az egészség fentartására szükségesek. Könnyebb az egészséget megóvni, mint a betegséget gyógyítani. Sokszor a fiatal embernél is sokáig tart, míg az elvesztett egészségét vissza nyeri. Azért tehát óvjuk és becsüljük meg egészségünket!

A nagy betegségek gyógyítására okvetlenül forduljunk orvoshoz, mert csak az tudja a betegség mibenlétét megállapítani és csak ő tudja a kellő orvosságot megjelölni. De a mikor csak kisebbmértvű rosszulétről van szó, ezt az ember önmaga is elmulaszthatja, ha kellőleg kitépasztalja önmagát, ha már tapasztalásból tudja, hogy mit kell csinálni ilyen vagy olyan rosszulét alkalmával. Az egészség fentartása szempontjából először is jó, ha az ember megedzi magát a hűlés ellen. El ne kényeztessük magunkat. Ne féljünk a hidegviztől. Reggelenként mosakodjunk meg alaposan hidegvizvel és dörzsöljük le testünket jól; azáltal sok bajtól óvjuk meg testünket. Az edzésnél azonban ne essünk túlzásba, mert az sokszor végzetessé válhatik. Tudok eseteket, hogy az egyik ur minden reggel le ment a Marosba fürödni, még télvíz idején is. Léket vágott a jégbe és abban a jéghideg vízben megfürdött. Egy másik ur a Küküllőbe ment hasonlóan télen-nyáron minden reggel fürödni. Ugy az egyik, mint a másik egyszer csak tüdőgyuladást kapott és meghalt. Ugyanugy megárt az embernek a túlságos megerőltetése a testnek. A test erőkifejtése csak bizonyos fokig hasznos, ha tülhajtjuk többnyire szívbjait okoz. Ettől tehát óvakodjunk.

A kisebb bajok orvoslására nagyon ajánlom a házi teák használatát. Vannak gyógynövényeink, amelyek kisebb betegségek és rosszulétek alkalmával kiűnő szolgálatot tesznek. Ezeket jó ismerni és ezekből

jó otthon készletet tartani, kivált ha gyermek van a háznál. Akár a patikában vesszük a teának valót, akár magunk gyűjjük azt be nyáron, tartsunk a kamarában készletet a következőkből: Leggyakrabban van szükségünk *gyomorjavító* orvosságra. Akár a gyomor túlságos megterhelése, akár meghűtése által származhatik gyomorhaj és hasmenés. Ilyenkor, kivált ha fájdalommal jár a gyomorhaj, elsősorban *székfüvirágteát* igyunk. Akinek fáj a gyomra, az igyék reggel éhgyomorra egy csésze *székfüvirágteát*, vagyis *herbateát*. A *székfüvirágot* a patikában szerezhetjük be, de magunk is begyűjthetjük nyáron. Minden falu belsősegeiben terem ez a fontos gyógynövényünk. Ha gyermek van a háznál, akkor nélkülözhetetlen a *székfüvirágtea*, sok sirástól óvja meg a gyermeket. Ha hascsikarása van a gyermeknek, itassunk vele ebből a teából. Ha a felnőt elrontotta vagy meghűtötte a gyomrát, annak adjunk reggel üres gyomorra egy csésze *eintória teát*. Az meggyógyítja és megerősíti a gyomrot.

Hűlés ellen igyunk *hársfavirágteát*, az kihajja a hűlést. Ugyanerre használják a *bodzavirágteát* is. A *fodormentatea* is jó a hűlés ellen, hamar kihajja a hurutot és a nátha gyorsabb kitörését, gyorsabb mulását okozza. Akinek azonban gyenge a szíve, annak nem jó sok mentateát inni, mert az hat a szívre.

Köhögés ellen kitűnő szolgálatot tesz az *útifűtea* és pedig a keskenylevelű útifű leveléből főzött tea. Ha a gyermek köhög, itassunk vele este lefekvéskor egy csésze útifűteát. Az útifűteát azonban többször kell inni, minden este. Ha huzamosabb ideig issza a gyermek az útifűteát, nemcsak a köhögése mulik el, hanem kisebbfajta tüdőbaja, kezdődő tüdőcsucshurutja is megszűnik és tüdeje megerősödik tőle. Felnőtteknél is jó hatása az útifűtea, de különösen jó a hatása a gyermekeknél. Ha valakinek *dagadt az arca* és fáj a foga, az öblögesse száját meleg *zsályateával*, az egy nap alatt felfakasztja a fogdaganatot és szünteti a fájdalmat. Akinek az ujja megkél, az áztassa az ujját zsályateába, az kihuzza és felfakasztja a kelést. Jó, ha van a háznál *ziliz*- vagyis *fehér mályvagyökér* is, mert az kiűnő *torokgyulladás* ellen.

Ezek a leggyakrabban használt háziteák, amelyekre minduntalan szükség van. Jó, ha ezekből mindig van egy kis készlet a kamarában, hogy szükség esetén mindjárt korán reggel főzhessük meg a teát és ne várakoztassuk a beteget, míg a patikába futunk teáért.

Akinek már volt alkalmja, hogy ezeket a házi teákat saját magán vagy családja tagjain kipróbálhassa, az megfogja becsülni azok jótulajdonságát és azon lesz, hogy legyen meg a készlete belőlök. Ha tanulmányozzuk önmagunkat és tapasztalatainkat megőrizzük, úgy saját magunk, valamint embertársaink egészségének a fentartását lényegesen elősegíthetjük. A hosszú élet

alapja első sorban a *gyomor* rendes működése. Ha jó a gyomor, akkor minden betegséget könnyen legyőzhetünk. Akinek pld. rossz a tüdeje, de jó a gyomra, az még sokáig elhuzhatja. Ezért tehát első legyen a gyomor ápolása. Ebben a tekintetben jó szolgálatot tesznek az előbb említett teák mellett a *keserű gyomorcseppek*. A rossz gyomor megjavítására és a gyenge gyomor megerősítésére igen jó a következő összetételű keserű ital: vegyünk valami gyümölcspárlatot pl. szilvóriumot és higítsuk meg kissé, hogy ne legyen túlságosan erős, mert ha túl erős, akkor csuklást okoz és megárt; ebbe beleteszünk apró kockákra vágott *angyélíkgyökereket*, ugyanígy felvágott *genciánagyökereket* és szecska módra felvágott *cintóriát*.

Ez a három gyomorjavító gyógynövény jó keserű izt ad a pálinkának és egyúttal nagyon jó hatással van a gyomorra. Mind a 3 növény minden patikában kapható. De óva intek mindenkit, a közönséges szesz használatától, mert az mérgező ugyanúgy a gyomorra, valamint a fejre. Minden ital, amelyben közönséges szesz, akár milyen finomított szesz legyen az, pl. a különbözőfajta likőr, az mind mérgező. Ilyent tehát ne használjunk gyomorcseppek készítésére. A gyümölcspárlatot, a seprőpálinkát, a konyakot és a törkölypálinkát okkal-móddal alkalmazva orvosilag, de a finomított szesz mindenképpen mérgező. A hideg úton előállított likőrök mind ártalmasak. Ugyanúgy áll a dolog a borral. A természetes hamisítatlan bor kis mértékben élvezve orvosilag, ellenben a hamisított bor és pláne a mübor mérgező.

Igen erős hasmenés ellen jó a keserű pálinkába a *vérhas gyökereiből* is egy keveset tenni, mert az jó összehúzó hatású és elmulasztja a hasmenést. Azelőtt a kolera elleni cseppeket készítették belőle.

Súlyosabb baj esetén okvetlenül kérdezzük meg az orvost. Ő majd megállapítja a baj okát. Ha ezt tudjuk, akkor fordulhatunk a gyógyteákhoz. Ilyent még többfelét tudunk megnevezni, de erről majd később szólnok. —

GAZDASÁGI ÉS VÍZÖVETKEZETI KÖZMŰVELÉSI

Az élősövény készítése.

III.

A múlt alkalommal megismerkedtünk az élősövény készítésére alkalmas fák és cserjék magról való szaporításának eljárásáról. Vannak azonban olyan növények is, amelyeket magról nagyon nehezen lehet előállítani, magvaihoz nem tudunk hozzá jutni, avagy

dugványozásról gyorsabban állíthatjuk elő azokat a cserjéket, amelyekre szükségünk van.

Dugványnak nevezzük a fa vagy cserje egyéves vesszejéből (múlt évi hajtásából) készült farészecskét, amelynek hivatása a földbe helyezett részéből gyökereket, a föld felettiből pedig hajtást, leveleket fejleszteni. A dugványnak alkalmas vesszőket ősszel, enyhébb időjárásakor télen, vagy legkésőbb rügyfakadás előtt tavasszal szedjük össze. Az ősszel és télfolyamán megszedett vesszőket nagyobb csomókba kötjük s a szabadban pincében vagy fagymentes helyen földbe, homokba vermeljük. A tavasszal szedetteket legjobb azonnal dugványoknak el is készíteni. A dugványok hossza 10–25 cm. lehet, aszerint, hogy milyen erősségű vesszővel van dolgunk. Alul minden dugványt a szem alatt 1–2 mm.-rel éleskészel vízzintesen, felül pedig ott vágjuk el a milyen hosszúra kívánjuk azt elkészíteni. Ha a vessző nem hosszú, legjobb ha a hegyén lévő csúcsrügyet hagyjuk meg, mert abból kapjuk a legerősebb hajtást. Az ilyen formán elkészített dugványokat 100-as csomókba kötjük, ügyelve arra, hogy az alsó metszeti lapok szorosan egymás mellett, mind egy síkban legyenek. Az összekötött 100-as csomókat pincébe homok közé vermeljük, ahol mindaddig maradnak, míg tavasszal a dugványt iskolába nem tehetjük.

A dugványiskolának gyökereztetésre homokos, laza, porhanyó és amellet táplálékban gazdag talaj a legalkalmasabb. Kötött agyagos talajban csak igen kevés dugvány fog megeredni. Ilyen talajban csak úgy érhetünk el magasabb eredményt, ha a dugványokat a tél folyamán *előgyökereztetjük*. Ez az eljárás abból áll, hogy a területünk szélétől védett helyén febr. hó végén (épület mellett) ásunk egy 50 cm. mély árkot, ebbe fordítva rüggyel lefelé, úgy függesztjük a csomókat átszurt karóval a 100-as dugványkötéseket, hogy azok az árok fenekét ne ériék. A fent lévő alsó metszeti lapokra 3–4 cm. vastagon tiszta mohát, erre pedig 8–10 cm. vastagságban jó fekete laza földet (erdei földet) vagy érett porhanyó trágyát teszünk. Ha a moha és föld száraz volna, alaposan leöntözzük és szalmával az egészet 15–20 cm. vastagban betakarjuk. Cserjék szerint a gyökerezés 15–30 nap alatt beszokott következni és ha már az időjárás megengedi, dugvány táblánk is elvan készítve, tavasszal oda kihelyezhetjük. Kedvező időjárásakor 10–12 naponként a szalmát leszedve megnézzük, nem e száradt ki a föld vagy a moha, ha igen, úgy ismételtelen megöntözzük.

A dugványiskolának kiválasztott területet szintén jó mélyen felássuk és elgereblyézzük. Még jobb lett volna, ha az ásást durván már ősszel végeztük volna el, úgy, hogy tavasszal csak a gereblyézést kellene végezni. Ha a talaj nem lenne elég kövér, úgy még az ősszel alaposan érett vagy komposzt trágyával megjavít-

jük és csak azután ássuk fel. Itt is mint a magvetésnél a területet 130 cm. széles ágyásokba osztjuk és a dugványokat egy-egy ágyás területén 4 sorba rakjuk. A gyakorlati kivitele ennek az, hogy a kifeszített spárga mellett merőlegesen az ásót leszurjuk és azzal a földet előre-hátra nyomkodva ott egy-két cm. széles földhézag (a repedéshez hasonlóan) támad. Ezekbe a hézagokba helyeztük sorba a dugványokat egymástól 7—8 cm. távolságra oly mélyen, hogy azokból *csak 1—2 szem maradjon a földszinén*, miután a földet jó szorosan szintén ásóval egész hosszában a dugványokhoz nyomjuk. A dugványok elhelyezése után, ha a föld száraz volna, alaposan leöntözzük és az egész területet szalmás trágyával vagy fűrészporral behintjük. További gondozás gyomlálásból és ha már kihajtottak, kapálásból áll. A meggyökeresedett dugványok 2 évig maradhatnak egy és ugyanazon a helyen, miután már annyira megerősödtek, hogy rendeltetési helyükre ültethetjük.

Vannak, akik a dugványokat, sőt a magvakat is mindjárt az *élősvény állandó helyére helyezik*. Én ezt nem helyeslem, mert ott nagyon foltosan sikerülhetnek, továbbá a gyenge fiatal magoncok, dugványok sok veszélynek lehetnek kitéve.

Ezek után elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amikor a tulajdonképpeni élősvény készítéséről beszélhetünk. Van már 2—3 éves gyökeres, erős dugványunk, magoncunk. Mielőtt azonban az ültetéshez fognánk, az élősvénynek kiválasztott területet forgassuk (rigolirozzuk) meg 60 cm. mélyen 40 cm. szélességben, az őszi ültetéshez nyáron, a tavaszhoz ősszel vagy télen. A felforgatott földközepére spárga mellett ásunk egész hosszában egy 20 cm. széles, 20—25 cm. mély sáncot, melynek két széle mellé 20 cm. egymástól távolságra hármas kötésbe [* * *] ültetjük a csemetéket, miután azok gyökereit felére és a 2—3 éves hajtásokat 10 cm hosszúságra vissza vágjuk. Ezeket a cserjéket — a gyümölcsfáktól eltérően — mélyebben ültetjük a földbe, mint amilyen mélyen eredetileg voltak, mert fölük nem gyümölcsöt, hanem erős hajtásokat várunk.

Az élősvény gondozása a további években abból áll, hogy azokat minden évben újabb 10 cm. hosszúságra engedjük csak felnőni, hogy a gyakori metszéssel minél jobban sűrűsödjének. Oldalt 30—40 cm. szélességben is csak fokozatosan terjeszkedhetnek. A metszés idejének leghelyesebben július hó elejét és szeptember hó végét válasszuk. Ügyeljünk arra, hogy a kifeszített zsinór mellett — a nagy nyíró ollóval — pontos szép munkát végezzünk. Mikor már egy pár év múlva élősvényünkkel a várt magasságot elértük, akkor igyekezzünk lehetőleg egy és ugyanazon a helyen maradni. A nyírást évente legalább kétszer végezzük, hogy a zöld hajtások meg ne fásodjanak.

100 m. hosszú területre, az említett hármas kötés és távolság mellett 1000 drb magoncra vagy gyökereztetett dugványra van szükség, ha azt vennünk is kellene, lényegesen olcsóbbra fog kerülni, mint bármely más kerítés.

P. Nagy Sándor.

A főtt takarmány. Az évek óta tartó takarmányhiány és annak magas ára igen sokszor arra kényszerítette a gazdákat, hogy szalmával is etessék állatjaikat. A szalmát azonban az állatok szárazon nem szívesen eszik, azonban ha azt megszeccskázzuk és forró vízzel leforrázzuk, sokkal többet esznek belőle. Ilyen módon szokták a felaprított burgonyát, répát is különösen hizó és tejelő állatokkal etetni. Az azonban meg van állapítva, hogy a leforrázásnak a takarmány emészthetőségére semmi befolyása nincs. A tenyészállatoknál a főtt takarmány etetését lehetőleg kerüljük, mert az állatot elpuhítja.

Kiviteli ügyek. Egy köldötség Sassu ipari és kereskedelmi minisztertől azt kérte, hogy a kormány oldja fel a tojás és a sajt kiviteli tilalmát. A miniszter a kérést a legerélyesebben visszautasította. Az élelmi szerek közül kiviteli engedélyt nyertek a konzervek. Ezek kivitelt is csak közvetlenül a gyáraknak engedték meg.

Terményárak. A leu árasése folytán a kivitel helyzete nagyban megjavult. Ennek folytán terményárakban oly eleven kereslet indult meg, hogy a kínálat nem tudott minden követelést kielégíteni. Különösen keresték a zabot, árpat és tengerit, továbbá a fehér paszulyt. Vagontételes vásárok esetén a következő árak irányították a piacot. Zab mázsája 400, árpa 390, ó-tengeri 430, fehér paszuly 610, buza 450, lóhere 36 50 leu.

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb
tavaszi trágya a **MÉSZNITROGÉN.**

ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.

Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad

A vagonhiány. Románia állomásain nem kevesebb, mint 55 ezer vasuti kocsi fekszik használatlan és hasznavehetetlen állapotban. Ezek az állomásoknak oly értékes forgalmi és rakódó pályáiból 550 kilométer hosszú teret foglalnak el. Így a rengeteg leromlott vagon pusztuló értéke nem csak kár az államra, hanem a rossz kocsik az ép kocsipark mozgékonyágát is nagyban gátolják. Most a bajon a CFR ugy akar segíteni, hogy mozgó műhelyeket létesít, melyek egy félév alatt állítólag 10 ezer vagon javítnának ki. Ennyi vagon mindenesetre nagy föllendülést hozná magával legalább az iparnak és fakereskedelemnek, mely Romániának legfőbb bevételi forrása volna és amelynek élettelen menete az idén sok milliós károkat okozott az államnak.

Ipari termékek árai. A leu árának hullámozása miatt még egyetlen iparágban sem alakultak ki az új árak. Az árak emelése megindult, de még semmi esetre sem a leu értéktelenedésének megfelelően. Azt mondhatjuk, hogy a leunak 25—30%-os áresésével szemben most még csak 10—15 % os áremelkedések észlelhetők. Sokkal komolyabb tünetek mutatkoznak a hitelnyújtás terén: a nagy gyárüzemek és épügy a nagy kereskedők is kezdik beszüntetni a kihitelezést, mert félnék a később értéktelen állapotban visszakerülő leutól. Ehelyett pénzüket értékének biztosítása végett vagy azonnal árukba, vagy pedig erős valutákba fektetik.

Bőrárak a kolozsvári piacon kiskereskedelemben. Lábas mosótalp félbőrökben. I. rendű kilogrammja 137 leu, II. rendű 108, Crupon talp I/a 200, II/a 155, nyaktalp I/a 95, II/a 75, hasszáltalp I/a 90, II/a 85, Kipsztalp-bélés I/a 120, II/a 110 leu. A külföldi áruk árát a leu változó értéke miatt bizonytalan. Magyar box és német provenienz (Oscaria, Wolfner, Hungária) áruk kvadrátja I/a 58.76, II/a 54.24, III/a 49.72, IV/a 39.55 leu, belföldi box 39.55 től 54.24 leuig. Grison sevró I/a 99.05, II/a 90.40, német márkás sevró 73—45—102 leu. Belföldi sevró 47.50—56.50 leu, Erdélyi és külföldi fehér glászé (bárányból) 813—960 ig kötésenként, tim-sós jühbőr fehér 734—1243 kötésenként. Barna vixos bőr (4—7 kilós) kilogrammonként 158—180 leu, 2—5 kilós 283—226, 1—2 kilós 226—248 leu. Tordai barkás és sima bőr 139—169, szászrégeni barkás és sima 180—226 leu kilónként.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. február 8. —

A leu áresése — mondják Erdély vezető közgazdászai — belső okokból csak akkor volna érthető, ha Romániában valami komoly gazdasági állapotváltozásról volna szó vagy pedig ha olyan külső hatások, valamely szomszéd állam olyan katonai mozgatódásai

mutatkoznának a láthatáron, melyek a termelés rendes menetét komolyan fenyegetnék. Mivel a pénzügy vezető emberei semmi ilyen ok fennforgásáról nem tudnak, a leu hamarosan elkövetkező javulásában biznak. Érdekes mindenesetre, hogy a katonailag mozgolódó államok valutája egytől-egyig esik, így esik a franciáké, jöllehet a Ruhr megszállásával katonailag újra megerősödtek és esik az angoloké, kiket háborus állapotba a török békekérdés sodorhat igen könnyen bele.

A leu áresésének egyetlen komoly okát a francia frank értékének csökkenésében kereshetnők. Romániának ugyanis legnagyobb kereskedelmi kapcsolatai Franciaországgal vannak; a román pénzvagyonnak mintegy fele, 6—8 milliárd leu van párisi és zürichi pénzemberek kezén. A franciák, hogy pénzüik értékét helyreállítsák, a kezükben levő leut frank visszavásárlásra nagy mennyiségben vetették piacra, és ez volt a leu áresésének egyszerű oka. A leu-árözön a zürichi pénzpiacra a múlt hét közepén érte el telőponitját és ekkor régi értékének 30%-át vesztette, mert egy svájci frankon 46.5 leut lehetett kapni. Ugyanakkor 1 dollár 240 leu volt (lapunk multkori számában 240 helyett nyomdahibából csuszott 440). A leu azóta örvendetes emelkedésnek indult, ami mindenki által óhajtott állapot a gazdasági nyugalom szempontjából.

1 dollár	=	200—	leu
1 svájci frank	=	41—	"
1 francia frank	=	12.70	"
1 angol font	=	920—	"
1 olasz lira	=	11.25	"
1 cseh korona	=	7.20	"
1 dinár	=	1.92	"
100 német márka	=	1.15	"
100 magyar korona	=	7.50	"

MULATTATÓ

Földes Zoltánhoz.

Földes a neved is,
Földből vagy magad is,
E földről zengedez
Legtöbbször dalod is:
E szép erdélyi földről,
Jó édes Anyánkról.
S szép erdélyi földön
Nemes, vén fajtánkról,

Mintha kuruc magyar
Tárogatót fújna;
Ugy ringat el engem
Minden dalod újra...
Szeretnélek téged
Az ölömbe venni:
S miként dalod engem
Téged úgy ringatni...

Magyar vér eredben,
Magyar láng lelkedben,
Magyar érzés lakik
Dalra kész szívedben.
S dalodtól lelkünknek
Támad reménysége:
Ezeréves vén fánk
Nem pusztul el mégse.

(Csikkozmás.)

László Imre.

Édesapám könyvtára.

(Gyermekkorl emlé.)

Irtá: Benedek Elek.

Édesapám volt a falu gazdája, s a mi házunk volt a falu egyetlen könyvszerető háza. Ez a magyarázata, hogy hat esztendőskoromban nemcsak folyékonyan olvastam, sőt oly gyorsan, hogy édesapám megállított az olvasásban: lassabban, fiam, lassabban. Nem Ábécéből tanultam meg olvasni, hanem az első, akkor egyetlen gyermekkönyvből: *Flóri könyve* volti ez a könyvecske. Ezt a könyvecskét Bezerédj Amália írta egyetlen leánykájának, Flórikának s vele egy fél-század gyermeknemzedékeinek. Bezerédj Istvánnak volt a felesége ez az áldott emlékü honleány, annak a nagyszívü embernek, aki elsőnek szabadította fel jobbagyait a megalázottság, a földhöz kötöttség járma alól — s lám, senkinek sem jutott eszébe, hogy ennek az emberpárnak a nagyságát szobor hirdesse időilen időkig...

Az egész faluban, a pap kivételével, csak édesapámnak járt ujság. Rendszerint velem, a hatesztendőskor apró emberkével olvastatta fel a kőniggréci csatáról szóló híreket. Vajmi keveset értettem abból, amit olvastam, de azt megértettem, hogy valahol messze rettenetes dolgok történnek, mert édesanyám szakadatlan könnyezéssel kísérte olvasásomat, fel-felsőhajtva: Oh, Istenem, Istenem! Megértettem, hogy tengersok katona áll szembe, ezek mind törlik, vágják egymást; hogy sok szép magyar fiu vére hullott idegen mezőre, köztük a Benedek Temető Istváné is, akinek halálát azonban nem ujság, de feketepecsétés levél jelenté. (A temető mellett volt a házuk, innen a Temető melléknév.)

Az én édesapámnak, a mai szemmel nézve is, elég gazdag könyvtára volt. A sort, természetesen, a Szent Biblia nyitja meg, mely egyuttal a család anyakönyve is volt. A Szent Biblia elején, üres lapon volt feljegyezve mindakét nagyapám s nagyanyám születésének és halálának esztendeje. Utánuk következett édesapám, aki

1815-ben, november havában, édesanyám, aki 1822-ben, május havában született. És sorban hét gyermek. Kezdi Gábor bátyám 1843-mal, végzem én 1859-cel. Nyolcvannyolc esztendőre terjedő élete folyásán épen nyolcszor olvasta elejétől végig a Szent Bibliát édesapám: nem csuda, ha jóra intő példabeszédekben kifogyhatatlan vala.

A Szent Biblia után legkedvesebb s többször elolvasott könyve Budai Ferencznek, a tudós debreceni professzornak történeti Lexikona volt, s holtig fájlalá, hogy a könyvnek csak az első kötete volt meg, az *M* betűig. Sokat forgatta Kállay Ferencz könyvét is. *A nemes székely nemzetről* szólót, melyben régi jelesebb székely családokról is van feljegyzés. Ebből a könyvből mosolygott rá egyik ösünknék, Benedek Kerestélynek a neve, aki a 17 ik század közepén Udvarhelyszék királybirája volt. A szükszavu feljegyzést bő magyarázattal kísérte édesapám. Apáról fiura maradt az emléke, hogy Kerestély királybirónak halastava és jégverme volt. Halastónak is, jégveremnek is ma is megvan a nyoma az én kertemben. A halastó felett ma is bugyog a forrás, mely vízzel táplálta. Ma az én házamba s kertembe ebből a forrásból ágadzik szét a víz. ...

Több rendben olvasá el édesapám Bölöni Farkas Sándor Amerikai utazását is, mely az én gyermekkoromban illott, rejtegetett könyv volt. Nemcsak édesapámnak, de az egész családnak igen kedves agyonolvasott könyve volt Mayer István esztergomi püspöknek az 1859-ik évre szóló kalendárioma. Ezt édesapám annyira megbecsülte, hogy be is kötteté. Ez a derék püspök *István bácsi* név alatt szerkeszté kalendáriumait, melyek tele voltak a falusi népnek való, *Egy ballépés ezer bajt okoz s több efféle hasznos és erkölcsös történetekkel*. Kioktatott arról, képekkel is magyarázva, hogyan kell a fagyott emberi életre kelteni; szivrehatóan prédikált a pálinkaivás szomorú áldozatairól, s örök időkre emlékezetembe vésődött ez a verse:

A pálinka gonosz ital.
Ki azt issza, korán meghal.
Nyáron izzaszt, telen fagyaszt,
Okos ember nem issza azt.

Hát Boros Mihály könyve: *András a szolgálégény*, meg: *András a gazda!* Hogy faltam e könyvet, melyet Boros Mihály — amint később megtudtam — német földből ültetett át magyar földbe, de színmagyarrá leitám a könyv az ő tollán. Nagydiákkoromban is gyönyörűséggel olvastam és sokért nem adnám, ha mégegyszer elolvashatnám... És kézzől-kézre járt két könyv — sokszor mi gyermekek össze is pereltünk rajtok — *Flóri könyve* az egyik, a *Vadrózsák*, *Kriza* Jánosnak, az unitárius költő püspöknek a halhatatlan

könyve, a székely népköltésnek a kincses háza a másik. Flóri könyvének minden versikéjét, minden mondatát elejétől végig olvastam százszor meg százszor; kicsi agyamba vittem az iskolába e könyvecske minden betűjét, képecskéjét, s bár megkapott *Indrei Péter* Ábéczéjének első lapján az „Ó” elé rajzolt őzike is s felejthetetlen emlékként vésődött a lelkembe, — Flórika könyve maradt jó sok esztendeig legkedvesebb könyvem, az én gyermekkoromnak egyetlen-egy gyermekkönyve. *Egyetlenegy*. A mai gyermek csakúgy duskál a jobbnál jobb hazai és külföldi gyermek- és ifjúsági könyvekben, nekem csak ez az egy könyvem volt. Ennek az egy könyvecskének csak táblája maradt meg, de ami benne volt, úgy átgökeredett a lelkembe, hogy ma is gyermeki gyönyörűséggel mondogatom, szavalgatom, dudolgotom kedvesen együgyű versikéit. Bizonyos, hogy ez az egy könyv elkísér engem a kisbaconi temetőbe! Ennek a könyvecskének lelkéből sarjadzott ki az én gyermek-ifjúsági könyveimnek terebélyes fája, melynek tövében a gyermekek meg-megpihennek... Ez a könyvecske tett adósává a gyermekvilágnak: mindazt a gyönyörűséget, mit az *egyetlen* könyv szerzett gyermek-lelkemnek, tetézve adni vissza hazám ifjúságának.

És a *Vadrózsák*... Ennek a könyvnek tulajdonítsátok, hogy első könyvem az én népem nótáinak, meséinek szentelém. Ennek tulajdonítsátok, hogy ezt a könyvet a 17 éves ifju készen vitte táskájában, világ-hódító álmokban gazdag szívvel, ama tündérvárosba, melyről ugyan ki gondolta volna akkor, hogy gyász-fekete várossá sötétedik valaha... A *Vadrózsák* meséinek tulajdonítsátok, hogy kivirágzott mesemondó kedvem s mind e mai napig ez a virág el nem fonnyadt...

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. I. Búrgezd. Lapunk 1922. ápr. 15-től 7. szeptember 1-től 10 példányban jár b. címére. Eddig előfizetés címén 187 leut vételeztünk be, 1922. dec. 31-ig pótlólag még 99 leu megküldését kérjük. — *G. J. Aranyosrákos*. A küldött 359 leut köszönettel elszámoltuk. — *K. F. Ielkés Nagysajó*. A Kovács címére küldött két lap előfizetése 1922. dec. 31-én lejárt. — *B. S. Marosnémeti*. Előfizetése 1922. okt. 1-től kezdődik. Lapokat elküldtük. A küldött 22 leut köszönettel elszámoltuk. — *B. K. Brassó*. Naptár saját címére még dec. 13-án elment. — *O. F. Aranyosbánya*. Lapunk 1922. jan. 1-től jár címére, eddig előfizetés címén semmit sem kaptunk. Kérjük az előfizetés rendezését, hogy naptárt is küldhesünk. — *B. A. Székelyderzs*. Ilteni adatok szerint előfizetés 1922. dec. 31-én lejárt. Naptárt küldtünk. — *Kl. J. Pankota*. A „Cimbora” szerkesztősége Szatmáron (Szatmár m.) van. — *Gy. L. Ujszékely*. Előfizetése 1922.

okt. 15-én lejárt, naptárt előfizetés rendezése után küldhetünk. — *Sz. L. Piskollt*. A küldött összesen 173 leut köszönettel elszámoltuk. Ezután 15 példányt küldünk b. címére. A szükséges naptárak elmentek. — *G. I. Galsa*. A Magyar Párt vidéki szerveinek megalkotása ezután fog megtörténni. A Párt aradi tagozatának vezetősége annak idején megadja a kellő utasításokat. — *K. B. Uzon*. Márk József fel van véve nyilvántartásunkba, részére naptárt csak akkor küldhetünk, ha előfizet egész évre. Az Ön naptára elment. — *B. A. Bita*. Köszönjük az új előfizetőt. A küldött 132 leut köszönettel elszámoltuk. — *L. F. ref. Ielkés ur, Parajd*. Felnoíttek művelését irányító művek a jelenlegi nehéz anyagi viszonyok miatt ma még nem állanak rendelkezésünkre. Az ismeretterjesztő előadásoknak külön füzetekbe való összegyűjtése ma rengeteg anyagi áldozatot kíván. E tekintetben a jövőben minden lehető elkövetünk, egyelőre a lapunkban eddig megjelent és ezután megjelenő ismeretterjesztő cikkek áttanulmányozására hívjuk fel olvasóink figyelmét. Az ismeretterjesztő művek közül eddig a „Földmérés kis könyve” áll olvasóink rendelkezésére. Példányonként 4 leu ellenében küldhetjük megrendelőinknek. — *O. S. Szemeskrassó*. A küldött 340 leut köszönettel elszámoltuk. A küldeni szokott 10 példány előfizetése 1923. ápr. 1-ig rendben van. Hálás köszönet jóindulatu támogatásáért. Naptárakat elküldtük. — *O. Gy. Csókfalva*. A küldött 410 leut elszámoltuk. A naptárakat — 11 példányt — *Benedek János ur* címére még a múlt év dec. 16-án elküldöttük. Hálás köszönet odaadó támogatásáért. — *N. J. Nyrdgálfalva*. Köszönjük a 3 új előfizetőt, lapot megindítottuk, naptárakat küldtünk. — *H. J. Gyalú*. Hálásan köszönjük elismerését. Mi tagadás — jól esik, ha törekvő munkásságunk méltánylásban részesül. Igyekszünk jövőre is kiérdemelni az elismerést. — *K. F. Magyarbikal*. Köszönjük a két új előfizetőt. — *M. Gy. Kozárvár*. Hálás köszönet a két új előfizetőért. — *V. J. Zalatna*. Hálás köszönet a két új előfizetőért, ezután 9 példányban megy a lap. — *P. F. Brassó*. Verseit elolvastuk, de közlésre valót nem találtunk bennük. Arra kér, hogy helyesírási hibáit bocsássuk meg. Most még megbocsátjuk, de azzal a megjegyzéssel, hogy elsősorban a helyesírást kell megtanulnia s csak azután verseléssel próbálkoznia. Egyébként dicséretére válik, hogy a szegény, elnyomott emberek védelmére kél az egyik versében. — *V. J. Egy tűzszikra*. Egyik belső munkatársunk irt Nagysádnak és azt hittük, hogy az elbeszélésről is megemlékezett. Mivel ebben tévedtünk, ezuton közöljük megjegyzésünket. Az elbeszélésnek érdeme a derült, kedves hang, folyamatos mesélés. Jellemezni azonban nem igen tud. A mindent látó és mindenütt jelenvaló főhős (a tanító) komikussá válik. Ha ideje van, irogasson, de minél több valószínűsregre törekedjék. A helyesírást is nagyobb gondot kell fordítani. — *F. M. Csillaghullás*. A gyászos hír megverselése nem sikerült, bármily nemes érzés diktálta is.

Olvassa a „Pásztortűz”-et.